

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Kedden September 21-dik napján, 1813-dik esztendőben.

B é t s.

E' most folyó Sz. Mihály Havának 10-ik napján, dél előtt 10 óraker, azoknak a' katonáknak lelkekért, a' kik a' jelenvaló háborúnak elkezdődésétől fogva, különb-külömbféle verekedésekben elhullottak és meghóltak, az ide való hertzeg Ersek, a' Sz. István templomában közönséges sz. misét mondott, mellyen *Károly Cs. Kir.* fő hertzeg, *Albert Szakszóniai Kir.* és *Tesseni hertzeg*, a' *Württembergi hertzeg*, *Gróf Colloredo* hadi minister, minden itt lévő Generálisokkal, ezen Cs. Kir. Rezidentziának Magistrátusával együtt jelen voltak. A' lelkekért való sz. mise alatt, a' Cs. Kir. nemes Német Őrző sereg, a' *Bianchi* regimentjének egy batallionja és a' *Landwehristáknak* egy batallionja tettek szolgálatot. A' templomon kívül két lovas osztály állott vigyázaton.

A' templomi készületek egészen megfeleltek ennek a' nevezetes egyházi tzeremóniának. A' fekete posztóval bé vont templom közepén állott három grádit magosságra a' halotti alkotmány, 's azon 60-égy gyertya, és négy régi edény (a' millyekben hajdan a' meghóltaknak hamvaik tartatni szoktak). A' koporsó avval a' fekete posztóval volt bévonva, mellyet *Austriai* nagy hős néhai *Eugenius Szabaudiai* hertzeg a' Sz. István templomának ajándé-

kozott vala, arra voltak azok a' katonai tzierek tétetve, mellyeket *Loudon* hasonló nagy hős viselt. A' több ékességek egymásba rakott kardokból, dárdákból, hegyes törökből, puskákból, végtére 12 pántzéros oszlopokból, 24 zászlókból 's több e' felékből állottak, mellyek a' gyászos alkotmány körül voltak helyheztetve.

A' templom négy oldalán lévő ajtó mellett négy papok állottak, és azt az önkényen való alamisnát, mellyet a' halgatók a' megtsonkított katonáknak, és a' verekedésekben meghóltak özvegyeiknek és árváiknak adtak, öszve szedték, a' melly alamisna V. Cz. 4871 forinttra 21 krajtzárara, conventzionális pénzbe pedig 40 for. 's 40 kr. ment, sőt többre is ment volna, ha az akkori esszés sokakat meg nem tartóztatott volna a' templomba való meneteltől. Az öszve gyűlt pénz, a' kiosztás végett a' Cs. K. hadi Tanáts mostani Előülőjének *Gr. Bellegard* Feldmarsalnak kezébe küldetett.

A' Bécsi Izraeliták 1352 for. 8 kr. gyűjtöttek magok közt öszve, és 50 rэф vásznat adtak a' megsebesített Cs. K. katonák számára.

I. Sándor Orosz Császár az *Austriai* Cs. Kir. Status és Conferentz, 's egyszerű mind a' külső dolgokra ügyelő ministert *Gróf Metternich* Eö Excellentiáját a' Sz.

András és minden Orosz vitézi Rendeknek nagy keresztjével, Gróf *Wrbna* Cs. Kir. Udvari Kamarás, Gróf *Trautmannsdorf* Fő Lovász mester, és *Duka* Cs. K. Fegyver Tárnester Eő Excellenciájokat a' Newsky Sándor Rendjének nagy keresztjével, végteré *Katschera* Cs. K. Feldmarsal Lajtnantot a' Sz. Anna Rendjének nagy keresztjével méltóztatott megtisztelni.

Ennek a' szíves barátságának illendő módon leendő viszonzására a' mi Fels. Urunk Gróf *Tojstoy* Orosz Császári udvari fő Marsalt, és Gróf *Arakisejeff* hadi Ministert a' Sz. István Rendjének nagy keresztjével; Gróf *Nesselrode* Status Titoknokot, *Milläradovitz* Lovasság Generálissát, és hertzeg *Wolkonsky* Generálist a' Leopold Rendjének nagy keresztjével; *Toll*, *Diebits*, és *Sabanejeff* Generálisokat pedig azon Rendnek közép keresztjével ajándékozta meg. — Az Ausriai hadi szolgálataiban lévő Hészzen-Homburgi Princzet *Filipet*, azon meg külömböztetett vitézségére nézve, melyet ő a' Culmi verekedésben Augustus 29-ik napján mutatott, a' Sz. György vitézi Rendjének 4-ik classisába, Gróf *Paar* Generál Adjutánst pedig a' Sz. Wladimir Rendjének 4-ik classisába méltóztatott *I. Sándor* Császár Eő Felsege felvenni. Végezetre azoknak az Orosz Császári testőrző seregbéli vitézeknek, a' kik a' múlt Augustus 29 és 30-ik napjain történt Nollendorfi és Culmi verekedésekben magoknak nagy érdemet szerettek, 9 arany és 18 ezüst medalliót küldött a' mi Fels. Urunk.

A' most felállítatandó tizenegyedik vadász batalionnak tökéletesen leendő kikészítésére Landgróf *Fürstenberg*, *Egon*, hertzeg *Sinzendorf*, *Prosper*, Gr. *Pálffy*, *Jósef*, és Gr. *Gilleis*, *Jósef* magok hazafiúi buzgóságoknak kinyilatkoztatására uradalmakbéli tanult vadászokat küldöttek, és katona zsoldjok mellé eddig járt fizetéseket is oda ajánlották.

A' tsatározó mezőkről.

Annak a' különös hadi tudositásnak folytatása, melly a' Svécziái korona hertzegnek Frantziákon, e' folyó September 6-ik napján vett győzedelme foglaltatik, és a' mellynek kezdetét a' múlt pénteken költ Magy. Kurirban tisztelt Olvasóinkal mi is közlöttük vala.

A' Prussziái hadi seregeknek veszteségek, (így folytatódik továbbá az a' tudositás) nagy volt, és a' közzülök elhullott és sebbe esett katonáknak száma négy vagy öt ezerre ment. Ellenben a' Svékus és Orosz seregek keveset veszettek. Az a' vitézi bátorság, mellyel a' Prusszusok magokat viseltek, örökké fenn marad a' Krónikákban. és azokat a' vitézeket, a' kik Német Ország szabadságáért 's függetlenségért hadakoznak mindenkor lelkesíteni fogja. Azok az Orosz és Svékus hadi seregek, mellyek azon verekedésben részesültek, az ő bajtársaiknak a' Prusszusoknak erőiködeéseiket segítették. Generál *Bülow* maga is úgy viselte magát, mint illett egy valóságos héróshoz, kinek semmi más tzelja nem volt, hanem Királyának ditsőssége, és házájának védelmezése; az ő ditsősséges példáját minden alatta lévő hadi tiszték követték. — A' Hészzen Homburgi hertzeg, *Oppen*, *Borstel* 's *Thimen* Generálisok és *Kraft* Oberster nagyon megkülömböztették magokat. — Generál Gróf *Tauenzin* újabb próbáit adta a' maga hadi talentuminak és hidegvérűségének, tsak nem egész nap verekedett az ellenséggel, es valamint vitézhez illő bátorsága, úgy szinte posztjainak kiválasztása által azon útközetnek kimenetelét nagyon segítette.

Az Orosz hadi nép részéről Gr. *Manteufel*, *Woronzoff*, *Czernischeff*, *Benkendorf*, és *Hirschfeld* Generálisok is előmenetelesítették ezt a' győzedelmet, a' legelső a' maga brigadája előtt való állásával, a' többi pedig az által, hogy jó helyet választottak magoknak. — Feldmarsal Gróf

Stedingk és *Generál Winzingerode*, a több Generálisokkal, tisztekkel és hadi seregekkel együtt nagyon sajnálhatták, hogy az ellenségnek hátrálása miatt nekik alkalmatlanságok nem lehetett annak eltöröltetésére. A' szél és a' porfelhő, mellyek egész nap fújtak, meg nem engedték, hogy a' Svékus és Orosz seregek egymást láthassák, ámbár a' mint eleve egymás közt elvégezték, egy lineában marsiroztak légyen is.

A' Svéciai Korona hertzeg mindenkor körül volt véve a' maga *Generál Stabjától*, *Generál Báró Adlerkreuz* is tsak azután távozott el tőle, minekutánna a' Prusszai armáda jobb szárnyán tsináltatott batteriákhoz menni parantsóltatott volna, és ő tökéletesen meg is felelt az *Eő Kir. Hertzegsége* feltételének. A' *B. Tavart*, *Gr. Löwenhielm* Generálisokkal meg volt elégedve. — *Báró Suchtelen*, *Vincent*, *Krusmark*, és *Pozo di Borgo* Generálisok szüntelen a' Hertzeg körül voltak.

Az ellenségen vett győzedelemnek meghálálására, Septemb. 8-ik napján, minden osztály seregeknél közönséges *Te Deum laudamus* tartatott.

A' fogságba estek közt sok Szakszok vagynak, a' kik azt kívánták, hogy engedődjön meg nekik, hogy ők egy különbségiót formáljanak, és az uralkodó Fejedelmeknek függetlenségéért, 's Német Ország szabadságáért hadakozzanak. *Eő Kir. Hertzegsége* meg is engedte, meg lévén arról győződve, hogy ezek a' derék vitézek a' szövetséges udvaroknak örömet fognak szerezni.

A' *Töplitzi Cs. Kir. fő hadi szállásra* September 9-ik napján, esteli 10 órakor az a' tudósítás küldetett a' Svéciai Korona Hertzeg fő hadi szállásáról, hogy a' *Franziák* a' *Dennevitzi* verekedés után egészen a' *Torgau* erősség alá vonták magokat vissza, a' hová őket a' győzedelmesek úzvén, 75 ágyút 's 400 munitziós szekeret vettek el tőlök, és 10 — 12000 embert fogtak el.

A' Sléziai privilégiált újság leveleknek 4-ik Septembri darabja az egyesült Prusszus és Orosz hadi seregeket illetésképen magasztalja: — „A' Sléziai armáda, *úgy mond*, a' maga néhez kötelességet nagy hívséggel és áldozattal bételYESITTE. Szüntelen szemenn tartotta az ellenséget, és szüntelen verekedett vele. Nyóltz nap alatt nyóltz véres verekedés esett köztök, az apróbb tsatazásokról emlékezetet sem tévén, a' *Katzbach* folyóvíz mellett esett verekedése reá nézve leg ditsőségesebb volt, és leg károsabb 's leg gyalázatosabb az ellenségre nézve. azóltától fogva is háromszor verekedett meg, és mind annyiszor győzedelmes volt. — A' hadakozásokról írt Krónikák soha sem emlékeznek olly véres ütközetekről, mint a' millyenek Augustus 19 és 20-ik napjain estek.

Dantzig városa ostromlásának egész erővel leendő folytatása, 's annak az ellenség kezéből való kiisafarása végett, minden napkeleti Prussziában találtató és szolgálaton kívül lévő ártilleristák és sántások, akár polgári hivatalban helyeztetve légyenek, akár valamelly kézi mesterséget gyakorollyanak, akár penzióból éllyenek, tartoznak minden kifogás nélkül a' *Königsbergi* katona Kormányzék előtt megjelenni, és *Dantziguál* hadi szolgálatot tenni.

Az *Albis* alsó vidékéről jött tudósítások szerint, az *Eckmühli* Hertzeg *Fr. Marsal Davoust*, a' *Mecklenburgi* hertzegséget oda hagyta, és *Hamburgig* vonta magát hátrább, — *Generál Walmoden*, a' ki az utolsó hiradások szerint *Boitzenburgban* volt, a' hátráló ellenség közzül 1000 embert ejtett fogságra, a' *Würtembergi* hadi néptől pedig egy egész batallion ment által a' szövetséges seregekhez.

A' *helső Auszriában* táborozó *Cs. Kir. armádától* az a' tudósítás küldetett a' *Bétsi* hadi Cancellariához, hogy e' folyó Sept. 7-ikén, *Generál Gróf Nugent* *Lippai* tá-

borhelyénn az Adelsbergi 's Triesti országos úton jött ellenségtől meg támadtatt, hogy az az ellenséges colonne avagy osztály sereg, melly az Adelsbergi úton ment, 3 batallionból állott, és 2 ágyúval 's 2 haubitzával ütött a' Cs. Kir. hadi seregekre, melly után a' Dornek előtt vigyázaton állott nép a' Generál *Nugent* corpusához húzta magát, mellyen meg bátorodván az ellenség, két csoportban ment a' *Nugent* corpora ellen, melly őket hideg vérrel fogadta, és jól intézett ágyúival, 's apróbb tüzelő fegyverével annyira elrettentette, hogy számos holtjainak, sebbé esteinek, és elfogattattnak hátra hagyásokkal Dorneken túl futott, a' hova Fő Strázsamester *Gavenda* őket üzte, a' Dorneki posztot ismét elfoglalta, 's annakutánna több népével együtt, a' Triesti úton Lippa előtt állott Csász. Kir. seregek ellen indúlt ellenséges osztály sereg eleibe ment.

Castelnuovo mellett a' Kreutzer batallionnál szolgáló Kapitány *Ogumann* a' reá rohant ellenséget mindaddig tartóztatá, míg Generál Gr. *Nugent* a' Lippa előtt álló Passiaki posztnak megerősítésére időt nyerhetett, 's azután a' nevezett Kapitány is szép rendel vissza húzta magát. Ekkor osztán az ellenség is olly nagy mérgességgel támadta meg hadi népünket, hogy annak derekán magát által fúrta, de azon szempillantásban Gen. *Nugent* is ide 's tova való fordulásai után az ellenséget megkerülte, 's hátúlról megtámadta, és minekutánna ezek zavarodásba hozattatván hátra futottak volna, őket úzóbe vette, csak nem egész kolonnéját szélyvel szórta, 300 emberét megilte, meg sebesítette, 's azok közt négy tisztet is, 450 emberét hat tiszttel együtt elfogta, és még azok közzül is, a' kik szélyvel futván imitt amott kerengtek, sokat fogságra ejtett.

E' közelebb múlt vasárnap ismét egy hadi tudósítás adattatott itten ki, melly a' Csász. Kir. Ármádának fő hadi szállásáról

Töplitzből küldetett ide e' folyó Septemb. 15-ik napján. Ennek rövid foglalata a' következőkből áll: Eő Hertzegsége a' kommandirozó Generális hertzeg *Schwarzenberg* szükségesnek tartván az ellenségnek meg vizsgálatast, a' Nollendorfi úton állott Orosz Generál Gróf *Wittgenstein*, és Fegyvertármester Gróf *Colloredo Yermos* corpusait előbre küldötte. Reménylette, hogy az ellenség a' maga táborhelyén fogna maradni, és azért a' Gróf *Colloredo* osztály seregét Breitenann által, és a' Prussziai Kir. Hertzeg Augustus vezérlése alatt lévőt Ebersdorfon által, (mind a' két helység Szakszonja Országának Vogelandia nevű tartományában, Cseh Ország határai mellett fekszik) az ellenség jobb szárnya ellen küldötte, és hogy azonközben az Orosz Császári hadi szolgálatban lévő Generálisok a' Würtembergi hertzeg és Gr. *Pahlen* előlről és bal szárnyán üssenek reá, megparantsolta. Mindazáltal minden ágyúit hátrábh vitte az ellenség, és csak gyalogsággal védelmezte magát, a' kit Generál *Pahlen*, a' több hadi népet be nem várván, az Tsumi és Libinski huszárokkal megtámadott, egy egész batalliont egészen levágott, egyet pedig elfogott.

Generál *Thielemann* Altenburgból Weisenfels felé fordúlt, és noha azon várost sok gyalogsággal és ágyúkkal védelmezte légyen is az ellenség, még is erővel megvette, melly alkalmatossággal egy brigádos Generálist, egy Oberstert, 37 tiszte, és 1254 köz embert fogott el. Würzenben, a' Misniai Kerületnek Lipsiától három mértföldre fekvő városában egynéhány száz embert ejtett fogságra Gróf *Mensdorf* Oberster, a' kik közt egy olly Frantzia Kurir is vólt, a' ki a' Frantzia Ármádának posta pakétjával, avagy levelekkel Párisba küldetett, mellyből sok fontos dolgot tanúltak ki. A' többi közt azt, hogy a' Frantzia új testőrző sereg, 's kiváltképen annak ártillériája a' Drézdai verekedésben sokat vesztett, hogy *Vachot* és *Siebler* Fr.

Generálisok abban meghóltak, és hogy *Dumoustier*, *Dental*, *Gros*, *Boieldieu*, *Maison*, *Veen*, és *Aubert* Generálisok nagyon meg sebesítettettek. — Ezen kívül azt is kitánúlták a' győzelmek ezekből az elfogott levelekből, hogy a' Frantzia armáda szomorú állapotban, és hogy az annál szolgáló katonaság egészen eltsüggedt legyenek. A' Drézdából és Torgauból Erfurthra vivő utak dugva vannak Frantzia szökevényekkel és tolvajokkal, a' kik az útonjárókat mindenképp megfosztják.

A' Weisenfels mellett történt hadi dolgokról következő tudósítást küldött Orosz Generál Lajtnant *Thielmann* az Orosz armáda Generál Stábjának vezéréhez *Wolkonsky* hertzeghez e' folyó Septemb. 12-ik napján: „Szerentsém van jelenteni, hogy tegnap este ide, Weisenfels alá jöttem, mellyben 4000 gyalog, és körülbelül 900 lovas Frantziák voltak, a' kik Lipsia felé sok munitziós és eleséges szekereket kísérték. A' kísérő hadi sereg számos lévén, és a' szekerek éjjel-utazván által, azokat meg támadni nem bátorkodtam, de a' *Bock* kapitány kommandója alatt lévő hadi néplützen mellett 200 embert fogott el közülök. Ellenben Weisenfelset tsakugyan megijesztettem, a' honnan egynéhány ágyulövés után az ellenség kiment. Egy Generálist, 37 tisztet, és 1254 köz embert fogtunk el közülök. Pelette nagy rémulésbe esett a' Fr. armáda; én hadi foglalatosságaimat tovább is folytatom, s reményelem, hogy az ellenség háta megett leg több hasznót tehetek. — Austriai Oberster *Mensdorf* a' Lipsia és Drézda városok közt lévő úton portázik, Würzenben sok Frantziát elfogott, azok közt egy Kurirt is, a' kinek fontos levelek voltak. Ezekben a' levelekben gyászosan festetik le a' Fr. armádia állapotja, és az az eltsüggedés, melly köztök uralkodik, és az a' behatás, mellyet a' Generál *Vandamme* fogságba lett esése, és az ő kormánya alatt volt osztály seregnek eltoröltetése bennük gerjesztett. Je-

gyezzük meg, hogy midőn ez a' Fr. Generál ez Orosz Császár eleibe vitegett volna, így szólt: *A' fogságba esés leg nagyobb szerentséltensége a' katonának, engem a' vigasztal leg inkább, hogy a' Felsőged kezébe és védelmébe estem.* Erre Sándor Császár így felelt: *En Kegyelmet általam alá fogadom, és oly helyre küldöm, a' hol semmi fogyatkozása nem lesz annál egyéb, hogy senkinek sem árthat.* — Azt is nehezen szíveli a' Frantzia armáda, hogy a' September 6-ik napján, Dennewitz mellett esett verekedésben igen sokat vesztek. Végére azon levelekből az is nyilván kitettzik, hogy néhány hónapoktól fogva semmi zsóldot nem vettek, következőképpen a' Szakszóniában és más szomszéd tartományokban uralkodó nagy szükség miatt igen sokat kell nekik koplalni.

A' leg újabb Töplitzi tudósítások szerint a' Generál *Blücher* armádája bal szárnyának segítségére küldött Austriai Csász. Kir. Generál F. M. Lajtnant *Gróf Bubna*, Septemb. 13-ik napján Vogtlandiának *Neustadt* és *Neukirchen* nevű városait elfoglalta, maga fő hadi szállását Herrnhutba felső Luzatziának középszerű, de lakosira nézve nevezetes városába által tette, külső vigyázatjait *Bautzenen* túl, mellyet a' Frantziák elhagytak, portázásra kiküldötte, a' kik egészen Bischofswerdáiig, a' hol az ellenség előserege megállapodott, kiküldötte. A' Svécziái Korona Hertzegnek e' folyó hónap 6-ikán nyert győzelmé mind több több hasznót húz maga után, és az ellenségnek széllyel futott seregeitől minden nap ezrenként fogattanak el és küldetnek rabságra, a' Cseh Országi határoktól hátrább vonja magát a' Fr. Armádia, az egyesült hadi seregek mozdulásban vannak.

A' Drézdai tudósítások szerint Fr. Marsal *Oudinot* azon város vidékén, mintegy 10000 sokféle nemzetből való embert gyűjtött össze, a' Drézdában lévő beteg kato-

náknak száma nagyon szaporodik, sok sebes katonák mennek oda és vitetnek ott által; az éleségbeli szükség mind inkább inkább nevelkedik, egész héten sem esznek a katonák és a lakosok elegendőt. — A Napoleon fő hadi-szállása September 11-ik napján Liebstadtban, a következő napon Bärenfeldben a Misniai Kerületnek kis városiban volt. Ennek az utolsóbbnak háta megett, és az előtt a Csász. testőrző seregek vigyáztak.

A Prussziai armádának mostani derek hadi vezérje Generál *Blücher* Herrnhuti fő hadi szállásáról e folyó September 10-ik napján következő summás tudósítást adott ki a vezérlése alatt lévő Prusszus hadi seregekről tetteikről: A Sléziai armádának előserege, Septemb. 1-ső napján a Queisz folyó vizen által ment; a következő napon a Neisse folyóvizen, az armáda is követte. — Az ellenség Septemb. 3-ikán a Löbau folyóvizen által költözvén, azon hólnap 4-ikén Bautzenig vonta magát hátrább; Hochkirchent is elhagyta, a midőn tsapatjai megállapodván előseregei ismét megtámadták a Prusszusokat.

Bautzen városán számos hadi seregek takarodtak keresztül, azokról azt módosították az elfogatott Frantziák, hogy Napoleon Császárhoz sok fegyveres-nép érkezett, lovasság is nagy számmal, és hogy a Császár dél tájban maga is oda fogna menni a maga testőrző seregével.

A *Wasilsikoff* Kommandója alatt volt előseregek a Löbau folyóvizen túl vonták magokat, a Landskrona mellett öszvegyűlt seregek azt várták, hogy megütközik é az ellenség a győzedelmes hadi néppel. — Sept. 5-dikén nagy erővel jelent meg Rei-

chenbach előtt, és hevesen megtámadta az elősereget, A fő vezér hasznosnak nem tartotta az ellenséggel szembe szállani, hanem a Neisse és Queik folyóvizeken visszament, s ott vigyázott arra, hogy az ellenség Slézia ellen előbre fogé nyomulni vagy nem, mivel mennél tovább távozna Drézdától, annál jobban dolgozhatna ellene a Cseh Országi nagy armáda hátulról. Mindazáltal híjjába várakozott a Sléziai armáda Sept. 6-ik és 7-ik napjain az ellenségnek Neisse folyóvizen való által menetelére, mivel maga is megesmérte a maga veszedelmes állapotját, és Napoleon Császár is azon segítő seregekkel, mellyek hozzá mentek vala, Sept. 7-ik napján már Drézdához érkezett. Hertzeg *Madatoff* Orosz portázó Generális, *Rakhmanoff* s *Fiegner* Obersterek, és *Falkenhausen*'s *Bollenstein* Prusszus Fő Strázsamesterek az ellenség háta megett portáznak, s annak sok kárt tesznek. Az elsőbb *Würschenben* Sept. 2-ik napján egy egész batalliont fogott el a Frantziák közzül, a kik közt 1 Oberster, 5 kapitány, 18 hadnagy, 2 adjutás, és 677 köz emberék voltak. — Septemb. 4-ik napján, ugyan ő, *Bischofwerda* mellett, 500 embert ejtettfogságra azok közzül, a kik a munitziószekereket kísérték, s ezekből 100 szekeret vettetett fel a levegőbe.

Jobbitás. — A múlt pénteken költ Magy. Kurirral kiadódott 13-ik számú Honnyi Levelek leg első lapjának első hasábján, felülről lefelé számlálván a 4-dik sorban, ezen nap száma helyett, 40, 20-at kell olvasni.

A Bétsi Cursus Sept. 18-ik napján: — 100 Forint Conventziós pénz, 180 Forint Váltótrédalában. — Egy Császár arany 8 forint és 37 krajtzár.